

De Informatuur van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
De heer prof. dr. K. Putters
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage

Lelystad, 18 maart 2024

Briefnummer: U47000/138/24
Contactpersoon: E. Jochemsen
Onderwerp: Aandachtspunten IJsselmeergebied

Zeer geachte heer Putters,

Met dit schrijven vragen wij aandacht voor het grootste binnenwater van Nederland het IJsselmeergebied.

In dit gebied spelen vele projecten en werken wij als organisaties, Koninklijk Nederlands Watersportverbond HISWA-RECRON, ANWB, BBZ, Sportvisserij Nederland samen in het belang van de waterrecreatie bedrijven en de recreanten. De ondertekenende partijen willen namens hun leden en deelnemers met deze brief aandacht vragen voor de recreatiefunctie in dit mooie gebied van nationaal belang zijn.

De waterrecreatie vertegenwoordigt ook een substantieel economisch belang: er zijn zo'n mensen 10.000 werkzaam in onze branche, direct of indirect verbonden aan het IJsselmeergebied. De waterrecreatie draagt 2,3 miljard bij aan de Nederlandse economie (het IJsselmeergebied verricht het hier genoemde kwart van de landelijke inspanning, (Bron: Maritieme, Arbeidsmarkt- en Havenmonitor, 2024). Ruim 50% van de economie rondom het IJsselmeergebied is afhankelijk van de watersport.

Wij verzoeken de formerende partijen om een aantal beleidskeuzes op te nemen in het aanstaande regeerakkoord.

1. Openheid IJsselmeergebied en energietransitie

Het open karakter van het IJsselmeer-gebied is een zeer belangrijk kenmerk, in vele rapporten wordt de eigenheid van dit gebied beschreven en omschreven als een uniek meer. De openheid staat onder druk, door een cumulatie van ontwikkelingen. Nu steeds meer windmolenparken de horizon vervuilen en ditzelfde geldt voor de plannen voor de aanleg van zonne-atollen. Natuurlijk is de energietransitie een belangrijk onderwerp. De ruimte en de ruimtelijkheid die het IJsselmeer biedt hebben we echter hard nodig om voldoende hoogwaardige waterrecreatie

mogelijkheden te bieden aan de groeiende bevolking. Tot 2050 wordt een gemiddelde groei van Nederland met 8% voorspeld en voor de om het IJsselmeer liggende provincies is deze groei nog groter: Flevoland 28% , Utrecht 28,3 % , Noord- Holland 20,9 % en Gelderland 8,6 % (*Bron: rapport van het Bureau voor Ruimte en Vrijetijd*). De grootste groeiverwachting betreft het MRA gebied, dat direct grenst aan het IJsselmeergebied.

De 10 gouden regels van Professor Frits Palmboom hoogleraar aan de van Eesteren Leerstoel zijn duidelijk en beschrijven hoe het IJsselmeer en Markermeer moet blijven en waar nodig verbeterd moet worden (*bron;10 gouden regels van Prof. Frits Palmboom, www.vaneesteren.bk.tudelft.nl / IJsselmeergebied een ruimtelijk perspectief door Prof. Frits Palmboom*).

Deze 10 gouden regels zijn in een aantal rapporten opgenomen, maar zouden zeker van waarde maar zouden eveneens in het regeerakkoord een uitgangspunt kunnen vormen.

Wij verzoeken de formerende partijen om in het regeerakkoord op te nemen dat alle nieuwe projecten, ook die ten behoeve van de energiewinning, in het gebied een zorgvuldige afweging krijgen ten opzichte van de waterrecreatie belangen (en andere belangen) in het gebied, waarbij uitgangspunt is dat het open karakter van het gebied niet verder wordt aangetast.

2. Water- en bodem sturend

Water- en bodem sturend, deze termen hebben veel aandacht en voeg daarbij waterveiligheid en waterkwaliteit dan is de opgave compleet en groot.

Deze vier punten zijn belangrijk en het sterk beperken of geheel onmogelijk maken van buitendijkse bebouwing, het aanleggen van eilanden en het opspuiten van gebieden in het IJsselmeer is nodig omdat hierdoor het vaargebied van de recreatievaart ernstig beperkt gaat worden.

De opgave hieromtrent staat goed weergegeven in de brief Water- en bodem sturend van de minister van I&W van 25 september 2022.

Betreffende de waterkwaliteit is het aan te bevelen dat er een subsidieregeling komt voor de chartervaart, de zgn. Bruine vloot, zodat zij aanpassingen kunnen doen aan hun vuilwatervoorziening aan boord. Bij de afmeerplekken voor deze schepen zullen er voldoende afzuiginstallaties beschikbaar dienen te komen en tevens een regeling dat jachthavens deze afzuiginstallaties in voldoende mate kunnen installeren.

Deze maatregelen komt de waterkwaliteit van het gebied zeer ten goede. We verzoeken de formerende partijen om hun voornemen vast te leggen om de brief Water- en bodem sturend verder te implementeren.

3. Waterplanten

Waterplantenoverlast

Het heldere water in combinatie met een voedselrijke bodem geeft de waterplantengroei alle ruimte. Hierdoor raken grote delen van het Markermeer, IJmeer en de Randmeren in toenemende mate onbevaarbaar. Deze plantengroei – vooral bestaande uit fonteinkruiden – vormt hele velden waar varen en zwemmen onmogelijk wordt. Het gaat om gebieden buiten de vaargeulen, maar meestal binnen de recreatiebetonning.

De watersportsector ondervindt grote hinder van de overmatige waterplantengroei. Daar waar watersporters juist buiten de vaargeulen de hun sport beoefenen, raken boten verstrikt in de planten, raken koelsystemen verstopt en lopen schroeven vast. Er ontstaan onveilige situaties en schade aan de vaartuigen. Ook de reddingsmaatschappijen klagen over het moeizaam kunnen bereiken van drenkelingen en vaartuigen.

Jachthavens krijgen zeer veel klachten van hun klanten en geregeld wordt de vaste ligplaats opgezegd om naar een ander vaargebied te vertrekken. Het watersportbedrijfsleven lijdt hierdoor economische schade. Daarbij blijken ook passanten het begroeide gebied te mijden, waardoor aanliggende gemeenten veel derde bestedingen mislopen. Door bovengenoemde ontwikkelingen wordt het imago van het IJsselmeergebied ernstig geschaad en kan het negatieve effect daarvan jarenlang na-ijlen.

Noodzaak verruiming vergunning maaien

De Handreiking Maaien Waterplanten regelt dat maximaal 10% van het waterplantenareaal gemaaid kan worden, éénmaal en alleen in de maand juli. Mogelijk is dit gebaseerd op de waterplantenbegroeiing van een aantal jaren geleden toen de bedekking met planten aanzienlijk minder was. De laatste jaren is er echter sprake van een sterke toename van de vegetatie en is het open water tot op een diepte van meer dan een meter zodanig begroeid dat de recreatie niet of nauwelijks meer mogelijk is. Toch blijft het maximaal te maaien areaal gehandhaafd op 10 procent. De reden hiervoor zou zijn dat de hoeveelheid waterplanten niet te veel mag variëren om een ongewenste omslag naar troebel water te voorkomen. Tegelijkertijd zijn er voor de randmeren en het Zuidelijk IJsselmeergebied geen duidelijke normen met betrekking tot de gewenste waterplantenbegroeiing gesteld.

Verruiming van het te maaien waterplantenareaal is noodzakelijk. Momenteel wordt er door het ministerie van I&W en Rijkswaterstaat samen met HISWA-RECRON en het Watersportverbond gewerkt aan een evaluatie van de Handreiking.

Maaiboten

De Stichting Maaien Waterplanten IJmeer & Markermeer heeft een model maaiboot in ontwikkeling, waarmee meer, sneller en aanzienlijk goedkoper gemaaid kan worden. Noodzakelijke financiering wordt gezocht. In het slotdocument van de Landelijke Werkgroep Waterplanten Zuidelijk IJsselmeergebied is dit verzoek opgenomen. Hoewel structurele maatregelen tegen de waterplantenoverlast wel benoemd zijn, blijkt de termijn waarop deze gaan plaatsvinden te ver in de toekomst. Jaarlijks (aanvullend) maaien blijft noodzaak. We verzoeken de formerende partijen om een ruimer maaibeleid mogelijk te maken en na onderzoek de gewenste waterplantenbegroeiing vast te stellen, en deze beleidsvoornemens op te nemen in het regeerakkoord.

4. Recreatie en vrije tijd

Wij krijgen steeds meer vrije tijd en deze willen wij op een zinvolle manier invullen. Het IJsselmeergebied heeft een enorme aantrekkingskracht op de bevolking of het nu het bezoeken is van de stranden, de omliggende steden met of zonder boot of het beoefenen van de kleine of grote watersport. Voeg daarbij de eerdergenoemde bevolkingsgroei en de aantrekkingskracht van ons land op buitenlandse toeristen. In de zomermaanden zie je steeds meer schepen met een andere nationaliteit.

Daarom is het zoeken naar een balans van watersport, toerisme en recreatie met andere sectoren als natuur, energie, scheepvaart, cultuurhistorie, klimaatadaptatie en visserij. *(Bron: IJsselmeer de Gastvrije voortuin Sweco 1 juni 2022).*

Recreatie en toerisme is, als dynamische en vitale sector, steeds vaker de drijvende kracht voor innovatie en ontwikkeling.

Watersport is een belangrijke vorm van recreatie en tevens van grote economische waarde. In ca. 40 jachthavens rond het IJsselmeer-Markermeer vinden meer dan 32.000 grotere en kleinere jachten hun ligplaats. De dorpen en steden rond het IJsselmeer kunnen zich ieder jaar verheugen op vele duizenden passanten, die een substantieel bedrag per bezoeker achterlaten. En tot slot de service- en reparatiebedrijven die aan de recreatievaart hun boterham verdienen.

Uit dit alles blijkt dat watersport een zeer belangrijke factor is voor de regionale economie, daarom is het van essentieel belang dat de dorpen, steden en jachthavens goed bereikbaar blijven.

De watersport kun je grofweg in twee categorieën indelen: de grote watersport en de kleine watersport.

Grote watersport

Deze grotere (zeil)boten maken gebruik van ruim en dieper water in de zgn. middengebieden om veilig en vrij te kunnen bevaren en bezeilen.

Daarom is het van belang dat dit ruime en diepe water blijft bestaan, ware het niet dat er vele bedreigingen op ons afkomen; waterplanten, zonnepanelen, windmolens, afgesloten gebieden etc.. De 10 gouden regels van Palmboom zouden een goede handleiding zijn om het IJsselmeer-Markermeer haar open karakter te laten behouden.

De bediening van sluizen en bruggen op vaste tijden zal bijdragen aan een goede doorstroming van de pleziervaart van en naar zee.

Kleine watersport

De kleine recreatievaart zijnde kleine kajuitboten, open boten, kano's, sup's en kite- en surfboards vaart vanuit de kustzones in beschutte kustgebieden van het IJsselmeer-Markermeer en de daarom heen liggende kleinere meren zoals de Gouwzee, IJmeer en de gebieden rond Pampus. Hier is een route uitzetten een welkome aanvulling van de mogelijkheden.

De kleinere watersport heeft behoefte aan goede walaccommodaties, zoals stranden, trailerhellingen en ook goede overnachtingsmogelijkheden in de vorm van campings, vakantieparken e.d. Van belang is natuurlijk ook een goede toegang vanuit het achterland naar de kust.

We verzoeken de formerende partijen om maatregelen op te nemen in hun aanstaande akkoord die de doorstroming van het verkeersaanbod bij bruggen en sluizen (zij zijn infrastructuur van het Rijk) en die de wal accommodaties verbeteren en beter ontsluiten.

Tot slot.

Het IJsselmeergebied is een uniek gebied van grote cultuur-historische waarde van nationale schaal en betekenis., deze waarden kun je clusteren rondom 6 thema's; water, landschap, natuur, cultuurhistorie (waarbij het water en de scheepvaart een grote rol speelt) , ingenieurswerken en bereikbaarheid/ toegankelijkheid. Zorgvuldige afstemming kan alleen plaatsvinden als ook de nationale overheid hierin een ordenende positie inneemt.

Wij hopen dat onze brief een bijdrage kan leveren aan het op de juiste wijze omgaan met het IJsselmeer en Markermeer met de omliggende meren.

Mocht er naar aanleiding van dit schrijven nadere informatie nodig zijn, wij zijn natuurlijk bereid om u van de gevraagde informatie te voorzien.

Met vriendelijke groet,

Koninklijk Nederlands Watersportverbond,

HISWA-RECRON,

BBZ en

Sportvisserij Nederland

Voor dezen:

Evert Jochemsen.

Watersportverbond

Regiovertegenwoordiger IJsselmeer/Markermeer van het Watersportverbond

GSM: +31 6 52064668

E-Mail: evert.jochemsen@watersportverbond.nl